

RAZISKOVALNA NALOGA

LUČ KNJIG NIKOLI NE UGASNE ...

**Področje:
SLOVENŠČINA**

**Avtorici
Lana Ikič, Tjaša Jezeršek**

**Mentorica
Barbara Peternel, učiteljica slovenščine, univ. dipl. bibl.**

Žiri, 2015

Kazalo vsebine

1 POVZETEK	1
2 ZAHVALA.....	4
3 UVOD.....	5
4 METODOLOGIJA	6
5 PREGLED OBJAV	6
6 KNJIGA	7
7 ZGODOVINA ČLOVEŠTVA	8
7.1 Zgodovina knjige.....	8
7.2 Vrste knjig	10
8 UPORABNOST KNJIG	13
9 RAZISKOVALNI DEL	15
10 RAZPRAVA IN ZAKLJUČEK	28
11 VIRI	29
12 PRILOGA	30

Kazalo grafov

Graf 1: Spol anketirancev	15
Graf 2: Ali raje bereš prozna besedila ali pesmi?.....	16
Graf 3: Katera je tvoja najljubša knjiga?	16
Graf 4: Zakaj?	17
Graf 5: Najljubši pesnik/pisatelj	18
Graf 6: Katera zvrst ti je najljubša?	19
Graf 7: Ali raje bereš knjigo z več zgodbami ali knjigo z eno zgodbo?	20
Graf 8: Raje bereš knjigo ali gledaš film?.....	20
Graf 9: Ali vzameš knjigo s seboj na počitnice?.....	21
Graf 10: Kje kupiš oziroma dobiš knjigo?	21
Graf 11: Zapiši naslov knjige, ki si jo nazadnje bral.....	22
Graf 12: Ali so ti všeč knjige za domače branje?	23
Graf 13: Ali uporabljaš kazalko?.....	24
Graf 14: Ali tvoji starši tudi berejo?.....	24
Graf 15: Koliko knjig letno prebereš?.....	25
Graf 16: Ali imaš občutek, da je knjige zamenjal računalnik?.....	26
Graf 17: Ali uporabljaš katero izmed navedenih naprav za branje e-knjig?	26
Graf 18: Kako pogosto se ukvarjaš z naslednjimi aktivnostmi?.....	27

Kazalo slik

Slika 1: Skriptorij, miniatura iz 15. st. Jean Miélot (d. 1472).....	10
Slika 2: Knjige	11
Slika 3: Kodeks	11
Slika 4: Elektronska knjiga	12

1 POVZETEK

KRALJI IN KNJIGE IMAJO VELIKO MOČ; KRALJI UMIRAJO ...

(Vzhodnjaška modrost)

Knjige, ki so spreminjale svet ...

Mnogo bi jih lahko že našteli, a le redki so naslovi, o katerih bi se avtorji seznamov lahko sporazumeli. V enem pa se strinjajo vsi: po dolgih tisočletjih svojega razvoja je dobila knjiga, posebno odkar je postala množično občilo, neznansko, naravnost eksplozivno moč in ni je sile na svetu, ki bi jo, ko je dozorel njen čas lahko z nasiljem zadržala in utišala.

Za knjigo bi lahko rekli, da je predmet (lahko jo listamo, prijemamo, trgamo ...), naprava (je oštevilčena in nam omogoča lažje iskanje informacij) ali medij (s knjigo lahko prenašamo sporočila, podatke, informacije ...)

Knjiga je lahko tudi oznaka za literarno delo, v zadnjem času pa z izrazom e-knjiga označujemo literarna dela, ki so shranjena (lahko izključno) na elektronskih medijih in dostopna s pomočjo računalnika.

Zanimalo naju je, koliko učenci naše šole berejo, kaj jim branje pomeni, kako izbirajo knjige, po kateri vrsti knjig najraje posegajo, kateri so priljubljeni pesniki ali pisatelji ter kakšen odnos imajo do branja. Dobili sva tudi odgovore o tem, koliko se poslužujejo elektronskih naprav za branje in pisanje.

Na začetku raziskovalne naloge sva poiskali tudi nekaj o zgodovini človeštva in o zgodovini knjige ter tudi o uporabnosti knjige.

2 ZAHVALA

Zahvalo dolgujeva vsem učencem, ki so si vzeli čas in rešili anketo. Lepa hvala vsem. Zahvala velja tudi mentorici Barbari Peternel.

3 UVOD

V začetku šolskega leta sva se odločili, da letos skupaj izdelava raziskovalno nalogo. Vedeli sva, da moraš izbrati neko stvar, ki te zanima in lahko dobiš dovolj informacij o njej. Radi bereva in predmet najine raziskava je postala knjiga.

Vsaka knjiga je svet zase. Ko beremo, se lahko odpravimo na razburljiva domišljajska potovanja. V knjigah se skrivajo znanje, modrost in lepota. V njih izvemo, kako so nekoč, ko nas še ni bilo, razmišljali in živeli ljudje.

Na vprašanje, kaj je pravzaprav knjiga, se ne da preprosto odgovoriti. Težko je namreč v eni definiciji zajeti zunanjo podobo in idejno vsebino, morda celo tržno vrednost knjige – saj se je vse to v tisočletjih venomer spreminjalo. Celo tako splošna definicija, kot je ta: »Knjiga je s pisavo fiksiran dokument večjega obsega, zapisan na lahko prenosnem materialu,« ne zajema vseh njenih lastnosti. Verjetno se bo treba sprijazniti z mislijo Roberta ESCARPITA: »Kot vse, kar je živi, se tudi knjiga ne da definirati.«

Knjiga je zbirka popisanih, porisanih ali potiskanih listov iz papirja, pergamenta ali drugega materiala, na eni strani zvezanih skupaj in ovitih v platnice. Knjiga je lahko tudi oznaka za literarno delo, v zadnjem času pa z izrazom e-knjiga označujemo literarna dela, ki so shranjena (lahko izključno) na elektronskih medijih in dostopna s pomočjo računalnika.

Knjiga sama pa je bila deležna največjih sprememb v zgodovini: spreminjala se je oblika in snov, iz katere so izdelovali knjige, spreminjalo se je število knjig, ki so bile bralcem na voljo, vrste knjig so spremenjene, spreminjali so se bralci teh knjig in spreminjali so se prostori, v katerih so te knjige hranili.

Stik s knjigo naj bi ostal vrednota, tudi v prostem času. Objektivne raziskave kažejo, da si ob konkurenci neomejenih in privlačnih medijskih možnosti otroci za svojo prostočasno aktivnost vse redkeje izberejo branje, predvsem leposlovja, odraslim pa statistika kaže še slabše.

4 METODOLOGIJA

Osnova terenskega dela je bilo anketiranje, za kar nisva potrebovali soglasja, saj sva anketirali učence naše šole, poleg tega je bila anketa anonimna. Anketiranci so bili učenci tretje triade. Sestavili sva vprašalnik. Večina vprašanj je zaprtega tipa ter sprašujejo po splošnih podatkih, nekatera vprašanja pa so odprtega tipa in sprašujejo po naslovih knjig, po avtorjih in odnosu posameznika do knjig. Anketa nama je služila za pridobivanje podatkov o knjigi, količini branja, pogostosti branja ter načinu branja. Pridobljene podatke sva grafično prikazali (pred tem sva uporabili statistično metodo) ter jih komentirali.

Hipoteze

1. Učenci tretje triade radi berejo pesmi.
2. Anketiranci vzamejo knjigo na počitnice.
3. Učenci tretje triade raje gledajo film kot berejo knjigo.
4. Učenci ne berejo elektronskih knjig.

Hipoteze sva ovrgli ali potrdili in komentirali v zaključku najine raziskave.

Za razpravo sva uporabili metodo razlage, interpretacije.

5 PREGLED OBJAV

Pred samo izvedbo naloge sva pregledali objave in literaturo, ki se veže na predmet najine raziskave, torej na knjigo, zgodovino knjige, vrste knjig in odnos do knjige. Najprej sva pregledali priročno literaturo (slovarje, enciklopedije, leksikone, slovnico), nato sva s pomočjo javno dostopnega spletnega kataloga Cobiss-Opac iskali ustrezno strokovno literaturo.

6 KNJIGA

KNJIGA je neperiodična, javnosti dostopna tiskana publikacija z med seboj zlepjenimi ali sešitimi listi (ali zgibanimi, popisanimi, potiskanimi ali praznimi polami iz papirja, pergamenta, kartona ipd.), po klasifikaciji UNESCA mora obsegati najmanj 49 strani (ne upoštevajoč platnic); knjiga je sestavljena iz knjižnega bloka in platnic (včasih tudi iz ščitnega ovitka).

Ljubitelja knjig imenujemo bibliofil, človeka, ki veliko bere, pa pogovorno knjižni molj.

Čeprav so ljudje sprva risali in pisali po vsem, kar jim je prišlo pod roko, torej po kamenju, lesu, kovini, koži, tkanini, palmovih listih, ličju in lubju, so nemara najstarejše knjige tiste, ki so jih izdelali iz posušene ali žgane gline (Dolar, 1982).

Izvor besede

Jezikoslovci so se že zelo zgodaj začeli zanimati za izvor besede "knjiga". Nekateri menijo, da ta beseda izvira iz staronordijske besede "kenning", kar pomeni zapisek, znak. Drugi menijo, da je to stara asirska beseda "kunniku", kar pomeni pečat, največ jezikoslovcev pa se strinja, da je beseda nastala iz starokitajske besede "k'uen", kar v prevodu pomeni knjižni zvitek in smo jo Slovani dobili prek staroturškega izraza "küing". Najstarejša omemba knjige na Slovenskem sega v 10. stol., ko je škof Abraham podaril Marijini cerkvi ob Vrbskem jezeru 42 knjig. Leta 1487 je imela knjižnica samostana Žiče po poročilu Paola Santonina več kot 2000 knjig (Ilich, 2007). Domača slovenska beseda, ki je med slovenskimi protestanti še v splošni rabi, "bukva", je izposojenka iz gotske "boka", kar pomeni bukev.

7 ZGODOVINA ČLOVEŠTVA

Težko si predstavljamo, kakšno bo življenje čez sto tisoč let, in prav tako si težko predstavljamo, kakšno je bilo pred toliko in več tisočletji.

Znanost se opira na kamnine, okostja, tvorno kulturo in na – domneve. Pred milijoni let je bila podoba zemlje povsem drugačna. Drugačna so bila bitja, ki so živela na njej.

Eno samo je bilo sposobno zagospodariti naravi, in to je bil človek. Pravijo, da je bil neandertalec ali pa pekinški človek na pogled čisto simpatičen, če bi ga pošteno umili, obrili in primerno oblekli. Vendar to komaj moremo verjeti, saj je naša predstava o prvih ljudeh popolnoma drugačna.

Naj je že tako ali drugače, najrazumnejša žival je postala resnični človek, ko je začela hoditi pokončno, izdelovati orodje in misliti na prihodnost. Razvoj je bil dolgotrajen. Minilo je tisočletje za tisočletjem, preden je človek spregovoril z besedami, in pretekle so nove reke časa, preden je besede povezal v stavke.

7. 1 Zgodovina knjige

Prvi način komunikacije človek razvije preko neartikuliranih glasov in gibov do jezika. Pomembnejša spoznanja so ljudje hoteli sporočiti potomcem v trajnejši obliki, zato so jih risali in klesali v skale. Tako so razvili vizualni zapis v obliki črtanih risb, ki so predstavljale bistvene značilnosti realnosti, pozneje pa tudi simbole. Te slikovne pisave so prvi razvili Podonavski narodi, Sumerci, Egipčani, Kitajci ... Slikovnim znakom so dodajali še znake za glasove, nato pa vsakemu glasu dodali svoj znak in tako dobili enostavno glasovno pisavo. Nekateri narodi pa še danes pišejo s slikovnimi - idejnimi pisavami (Kitajci, Japonci).

Naša abeceda ima dolgo razvojno pot. Začne se pri egipčanski hieroglifski pisavi, iz katere so razvili poenostavljeno hieratsko in demonsko, pri čemer so nekateri znaki označevali tudi glasove. Semiti so pisavo povzeli tako, da je vsak znak označeval

določen glas. Veliko uporabnost takšnega sistema so odkrili Feničani, ki so razvili soglasniško pisavo in jo s trgovskimi stiki prenesli na grške otoke. Grki so temu sistemu dodali še samoglasnike. Takšno abecedo so prinesli Etruščanom, ki so živeli v bližini njihovih kolonij. Od Etruščanov pa so jo najverjetneje prevzeli Rimljani in jo razširili po svojem ozemlju. Krščanska cerkev se je trudila in jo ohranila, Karel Veliki pa je z njo omogočil renesanso. Krščanstvo jo je skupaj z vero prineslo tudi Slovanom (Brižinski spomeniki, latinica v obliki karolinške minuskule). Od Rimljanov dalje razlikujemo tudi različne pisave črk: rimsko majuskulo, rustično majuskula, rimske uncialke ...). Minuskula iz časov Karla Velikega je osnova za obliko črk, ki jih uporabljamo danes.

Kot podlaga na katero so pisali, so služili različni materiali. Ponekod so pisali na lubje brez, svilo, keramiko, kosti, svinčene ploščice, palmine liste in vosek. Najpomembnejše zapise pa so klesali v kamen. V Mezopotamiji so uporabljali glinene ploščice, v Egiptu papirus, v Pergamenu so izdelovali pergament, ki je bil bolj obstojen, vendar drag. Leta 105 je kitajski mandarin Tsai Lun izdelal papir, ki so ga v Evropo prinesli Arabci, tu je prišel v splošno uporabo v 13. stoletju. Do takrat so v Evropi pisali na pergament, v času Rima pa na papirus.

Zapise so izdelali ročno z različnimi orodji; z dleti so jih klesali v kamen, s klini so jih vtisnili v glino, s peresi iz trske in čopičem so pisali na papirus, pergament in papir. Prvi mehanični način izdelovanja knjig v več izvodih je bila tehnika lesorezov za posamezne strani v 8. stoletju v Koreji. Kitajci so v 11. stoletju uporabljali znake iz žgane gline za tiskanje knjig, kar pa so opustili zaradi prevelikega števila potrebnih znakov. Korejci so svoje knjige tiskali z bronastimi znaki, litimi v pesku že v 13. stoletju. Ta način je postal še uporabnejši, ko so v 14. stoletju razvili glasovno pisavo s samo 28 znaki. V Evropi se pojavi primitivna lesorezna tehnika šele v 15. stoletju, skoraj hkrati z izumom Gutenbergove tiskarske stiskalnice in premičnih kovinskih črk.

Do takrat so knjige prepisovali ročno. Prvi zapisovalci so bili učeni možje. V tistih časih je le malokdo znal brati in pisati. Dolge dneve, tedne mesece in leta so porabili za to, da so se z gosjimi peresi, ki so jih pomakali v tuš, popisali pergamentne liste. Zapise so okrasili še s slikami in drugimi okraski. Rokopisi so bili zelo dragoceni.

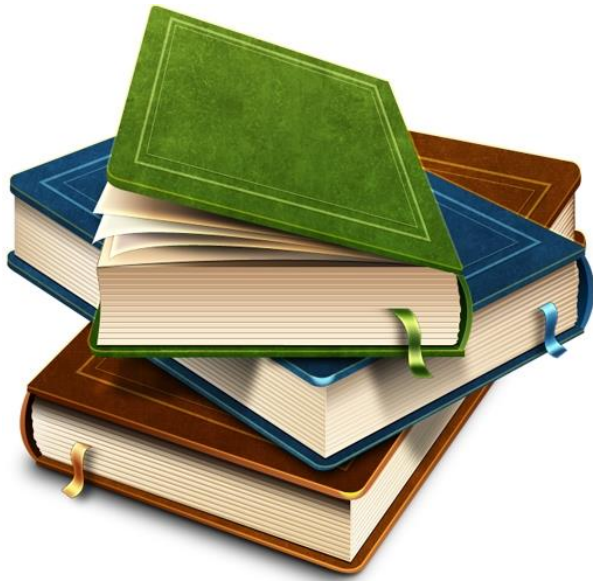
Takrat še niso poznali tiska, zato so imeli prepisovalci zelo pomembno vlogo pri širjenju knjig. To so bili menihi, ki so živeli v samostanih. Delali so v posebnih sobah, ki so jim rekli skriptoriji (Dolar, 1982).

Slika 1: Skriptorij, miniatura iz 15. st. Jean Miélot (d. 1472)

7. 2 Vrste knjig

- a) KNJIGA: je javnosti dostopna tiskana publikacija z med seboj zlepljenimi ali sešitimi listi (ali zgibanimi, popisanimi, potiskanimi ali praznimi polami iz papirja, pergamenta, kartona ipd.), po klasifikaciji UNESCO mora obsegati najmanj 49 strani (ne upoštevajoč platnic). Knjiga. je sestavljena iz knjižnega bloka in platnic (včasih tudi iz ščitnega ovitka).

Slika 2: Knjige

b) KODEKS (iz lat. codex; okr. cod) je zgodnja oblika rokopisne knjige, naslednica rimskega diptiha. Kodeks sestavlja več plasti papirusnih ali pergamentnih listov, ki so naložene druga na drugo in so navadno vezane v lesene ali usnjene oz. z usnjem prevlečene platnice. V 4. stoletju so trpežnejši pergamentni kodeksi izpodrinili papirusne. Iz tega obdobja sta najznamenitejša Sinajski kodeks in Vatikanski kodeks. Na Slovenskem najbogatejši zbirki kodeksov hranita NUK in škofijski arhiv v Mariboru. Kodeks pomeni tudi oznaka za krščanske spise v nasprotju z judovskimi. .

Slika 3: Kodeks

c) ELEKTRONSKA KNJIGA (okr. e-knjiga) je informativno besedilno, slikovno in zvočno gradivo oz. monografska publikacija, objavljena v (neknjižni) elektronski obliki in evidentirana s svojo ISBN ali ISSN številko, ki je lahko edina oznaka ali del oznak DOI in URN. V snovni obliki je dostopna na mediju, kot je CD-ROM, DVD-ROM ipd.. Za branje, poslušanje oz. gledanje je potreben ustrezen predvajalnik. E-knjiga kot datoteka je dostopna na svetovnem spletu; za branje na računalniškem zaslonu je potrebna ustrezna strojna in programska oprema (formati Microsoft Reader, Adobe Acrobat ipd.). Datoteko lahko iz računalnika ali neposredno s spleta prenesemo v poseben priročni bralnik e-knjig, dlančnik (Palm I-pod) ipd. E-knjiga ima platnice, strani, ki se listajo, poglavja, kazalo itn.; bralcu omogoča različne posege kot so izpisovanje in tiskanje izbranih odlomkov, izločanje in urejanje posameznih podatkov, neposredno povezavo z drugimi sorodnimi viri. Na Slovenskem omogoča nakup ali brezplačno branje izbranih e-knjig založba Ruslica. (Ilich, 2007)

Slika 4: Elektronska knjiga

Znanje je moč – geslo, ki je še danes v veljavi ali pa mogoče vedno bolj.

Znanje si pridobimo na različne načine, a kljub visoko razviti informacijski tehnologiji, je knjiga najbrž še enako pomembna kot nekoč. Zavedamo se pomena hitrih in najnovejših informacij, ki jih dobimo preko različnih baz podatkov, a čar s knjigo v roki je za ljubitelje znanja še vedno privlačen.

8 UPORABNOST KNJIG

Ko govorimo o uporabnosti knjig, moramo poseči v zgodovino in ugotovimo, da je Asurbanipal že postavil knjižnico za središče kulturnega življenja, ampak je bila uporabna le za lastne potrebe. Knjižnica je bila sicer na dveh krajih asirske prestolnice, a je bila vsekakor celota. Prva velika zasebna knjižnica. Nahajališče preko 20.000 glinastih ploščic. Vsebuje Hamurabijeve zakone in Ep o Gilgamešu. Že na zunaj so bile te tablice lepše od običajnih. Bolj skrbno so bile žgane in tudi glina je bila boljša, pisava pa kljub temu, da je bila bolj stisnjena, elegantnejša in laže čitljiva. V tem obdobju je to le knjižnica za lastno uporabo, a zavedajo se že pomena, da vse kar je kaj vredno, se zapiše.

Aleksandrija – najslavnejša med knjižnicami po pomenu in namenu morda celo najznamenitejša v vsej zgodovini, je bila Velika knjižnica v Aleksandriji. Njen vzpon, smiselna ureditev, silno bogastvo, strastna vnema njenih ustanoviteljev, podpornikov in knjižničarjev pa njen nenadni tragični konec – vse to jo je ovilo z vencem slovospevov in legend, čeprav si različni viri o njej kdaj pa kdaj nasprotujejo. Zanimivo zanjo je, da je bila odprta za javnost, za vse, ki so znali uporabljati in brati knjige, zlasti pomembna je bila za znanost.

Obdobje srednjega veka, ki ga ne moremo, kar poimenovati kot neko mrtvilo ali zaton, saj vemo, da imajo velike zasluge samostani, da se ohranja bralna kultura. Predstavljajo most med antiko in novim svetom, saj so dobro opravili svojo nalogo – znanje je treba širiti, menihi morajo vsak dan dve uri brati.

Prva polovica 19. stoletja, ko s svojimi reformami nastopi Marija Terezija se pomen šolstva, nacionalne knjižnice in pomen uporabnika v knjižnicah poveča. Knjižnica je na razpolago vsem, ki si tega želijo. V tem obdobju je gradnja knjižnic tudi blizu uporabnikom.

Druga polovica 19. stoletja – prišlo je do zamisli, naj bi na podeželju organizirali občinske knjižnice in iz te pobude so pričeli ustanavljati farne knjižnice, ki so delovale v mnogih krajih. Branje knjig je močno spodbudilo tudi čitalniško gibanje. Narašča število knjig in vloga knjižnic tudi že v vzgoji in izobraževanju. Knjižnica znanje sprejema in ga posreduje naprej.

Obdobje 20. stoletja – po vsej Sloveniji so bil organizirane javne ljudske knjižnice, ki so bile sprva amaterske, razvile so se specialne knjižnice in močan razvoj je v visokem šolstvu.

V 20. stoletju ilustracije in ovitek knjige izdelujejo najboljši umetniki. Fotografske tehnike reprodukcije omogočajo uporabo črno-belih in barvnih fotografij. Poezija in knjige za otroke vsebujejo največ umetniških ilustracij. Vezava knjig je strojna, mehka ali trdo vezana v usnje ali imitacija tega, potiskana s klasičnimi oblikami vzorcev in črk. Ovitek je postal običajen pojav, izraža različne stile v umetnosti, na zavihkih so podatki o avtorju, recenzija, slika avtorja, podatki o publikacijah, itd. Pojavijo se žepne knjige in stripi. Strip se je v obliki, kot ga poznamo, pojavil že leta 1858. Otroška knjiga se pojavi šele v 20. stoletju, zaradi posebnega dožemanja otrok pri oblikovanju posebne zahteve.

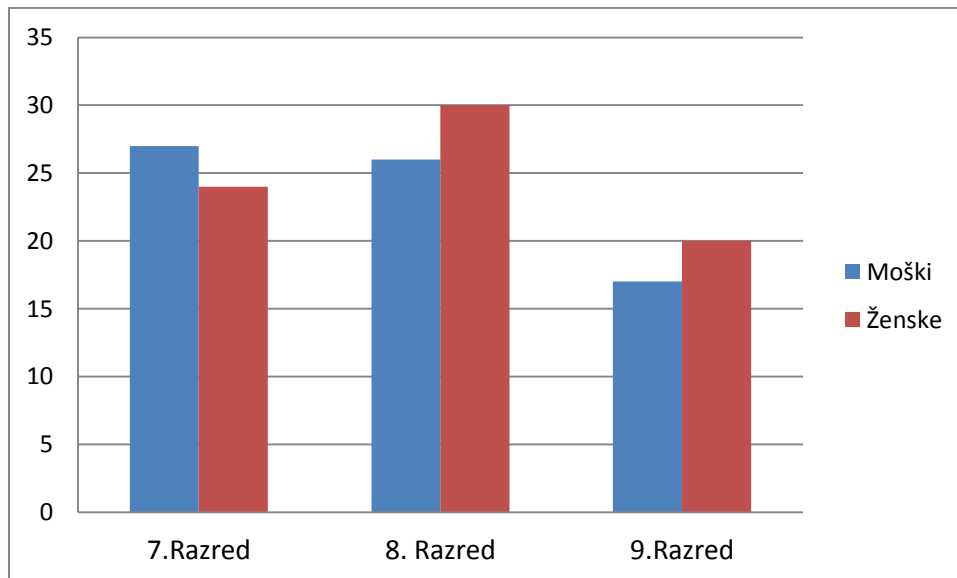
Obdobje 21. stoletja – Pojavile so se digitalne knjižnice, ki svoje bogastvo ponujajo v drugačnem okolju. Vedeti morajo, kdo so njihovi uporabniki, kako se jim približati, ugotoviti morajo njihove iskalne strategije.

Elektronske knjige in elektronski bralniki so tukaj. Potem ko je digitalizacija dramatično spremenila najprej načine dostopanja do glasbe, filmov in časopisov, so zdaj prišle na vrsto knjige. Digitalnih knjig je vsak dan znova več, kot jih lahko prebereš v desetih življenjih. Še pred petimi leti smo se spraševali, kdo bo bral elektronske časopise. Računalnika vendar ne moreš brati v kavarni, v postelji, za kuhinjsko mizo. Pa se je pokazalo, da je tudi elektronski časopis mogoče brati v skoraj vsaki kavarni, v postelji, za kuhinjsko mizo.

Svet, ki prihaja, se kaže kot fantazija. Knjige bomo lahko kupovali 24 ur na dan. Nekaj klikov in brali bomo 700 let star priročnik v arabščini iz Timbuktuja o uporabi matematičnih izračunov v astronomiji in astrologiji. Medtem ko bo simpatičen ženski glas bral Darwinovo biblijo, o izvoru vrst, bomo lahko v miru pregledali, kakšna je bila prva izdaja knjige iz leta 1859. Večino tega lahko počnemo že zdaj. Vseeno je, katero elektronsko okno uporabljamo. Na drugi strani nastaja svet, v katerem je postopoma dostopno vse, kar je bilo napisano v vseh jezikih sveta, in vse, kar je bilo prevedeno v vse jezike sveta.

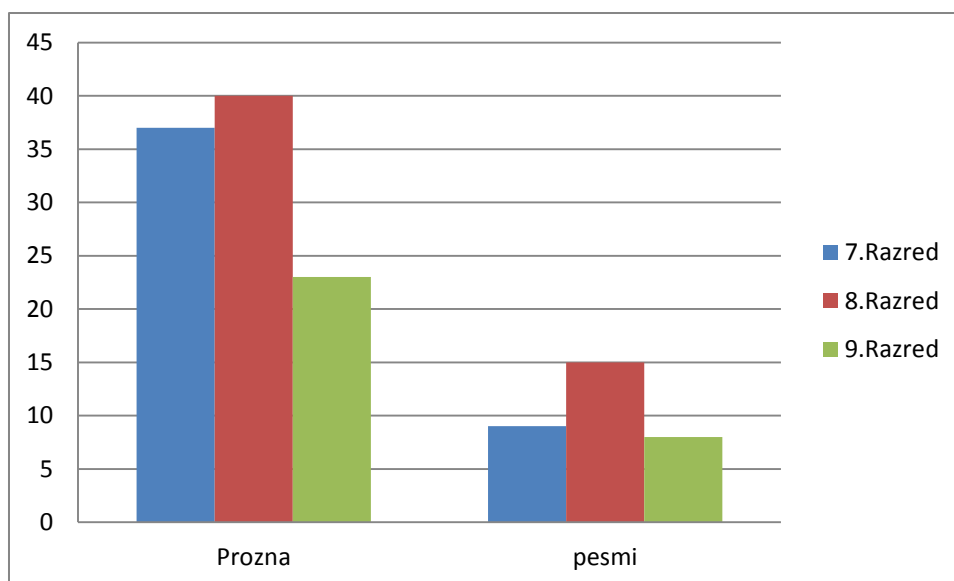
9 RAZISKOVALNI DEL

Anketo sva razdelili med 144 anketirancev, učencev tretje triade naše šole. Vse ankete sva dobili vrnjene, a žal niso bile vse v celoti izpolnjene.

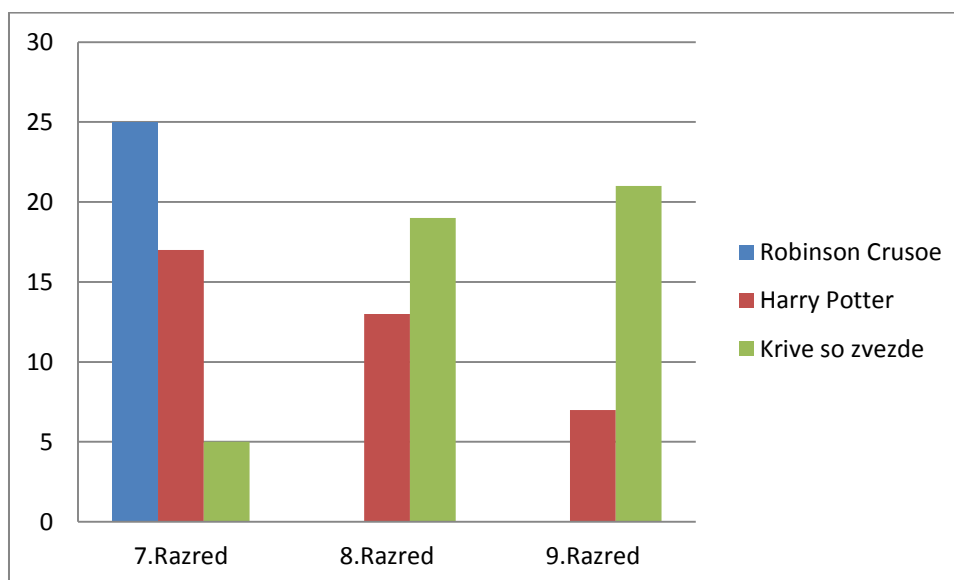
Graf 1: Spol anketirancev

Iz prvega grafa je razviden spol anketirancev, in sicer je anketo izpolnjevalo 70 učencev in 74 učenk. Največ učenk je v osmem razredu, in sicer 30, ker je tudi generacija učencev osmih razredov številčnejša od ostali dveh anketiranih generacij.

Graf 2: Ali raje bereš prozna besedila ali pesmi?

Naši anketiranci raje berejo prozna besedila od pesmi, še manj verjetno pa berejo dramska besedila, a jih žal po tem nisva spraševali. Ugotovili sva, da nekateri anketiranci na to vprašanje tudi niso odgovorili. Odgovori pa so sledeči, najmanj berejo v devetem razredu, in sicer le 6 % anketirancev bere pesmi, najbrž so to le pesmi, ki so za domače branje. Le 16 % žensk pa bere prozna besedila. Največ berejo v osmem razredu, in sicer 38 %.

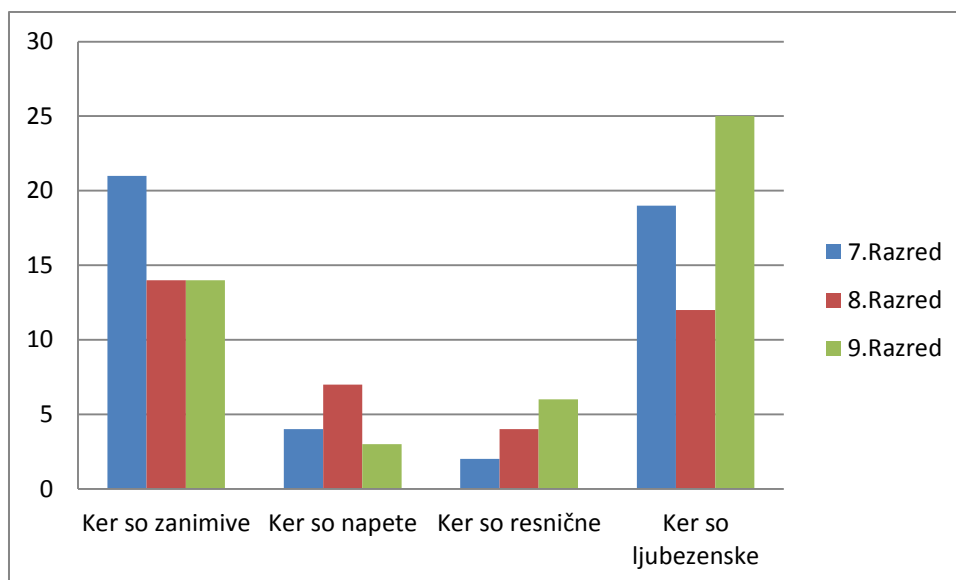

Graf 3: Katera je tvoja najljubša knjiga?

Navedli sva le naslove knjig, ki so se pojavili največkrat v anketi.

Najljubša knjiga učencem sedmega razreda je delo Daniela Defoa Robinson Crusoe, sledi naslov knjige Harry Potter, pet učenk sedmega razreda pa je prebralo tudi že mladinski roman Krive so zvezde, ameriškega mladinskega pisatelja Johna Greena (1977). Večina bralk v osmem in devetem razredu je že tudi prebrala omenjeno uspešnico in jo uvrstilo med svojo najljubšo knjigo, ki govori šestnajstletni Hazel, ki boleha za neozdravljivo obliko raka. Njen svet je poln bolnišnic, zaščitniških staršev in stalno novih oblik zdravljenja. Toda Hazel si ne želi, da bi bilo njeno življenje v celoti podrejeno bolezni. Hazel hoče vse, kar si želijo druga dekleta njene starosti, in ko v skupini za samopomoč spozna čudovitega fanta s podobno diagnozo kot ona, se ji želja izpolni. Čedni, pametni in zabavni Gus v Hazelin svet prinese smeh in pustolovščine, predvsem pa novo upanje ...

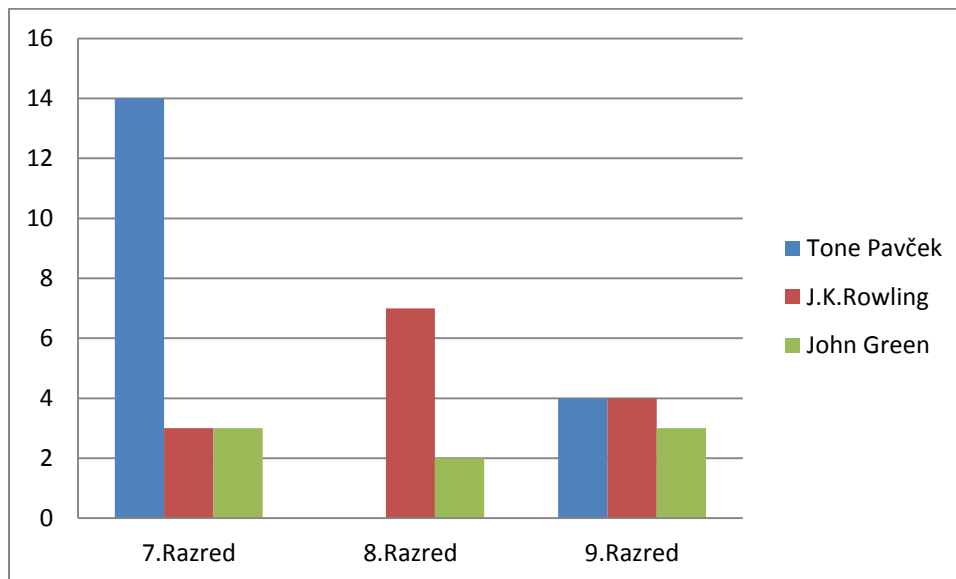
Graf 4: Zakaj?

Graf številka 4 prikazuje odgovore na vprašanje, zakaj učenci radi berejo knjige.

33 % anketirancev bere knjige zaradi ljubezenske vsebine, od tega prav v devetem razredu 25 učencev. Ljubezenska tematika je učencem blizu in radi posegajo po njej, tudi sami že okušajo sladkosti ali grenkobo ljubezni.

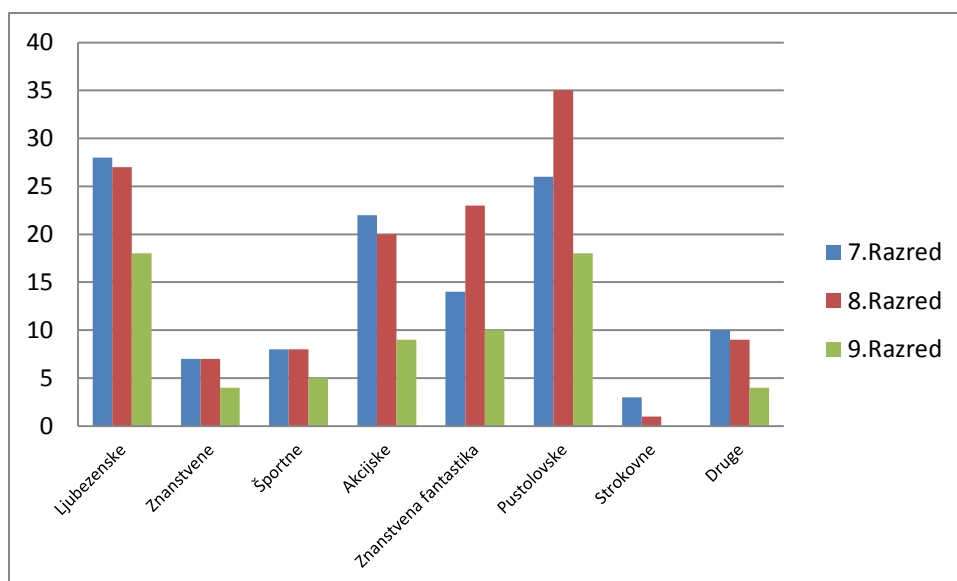
Za odgovor »ker so zanimive« se je odločilo 34 odstotkov učencev tretje triade.

Najmanj učenci posegajo po knjigah z resnično vsebino. V času pubertete raje živijo v sanjskem oz. domišljijem svetu.

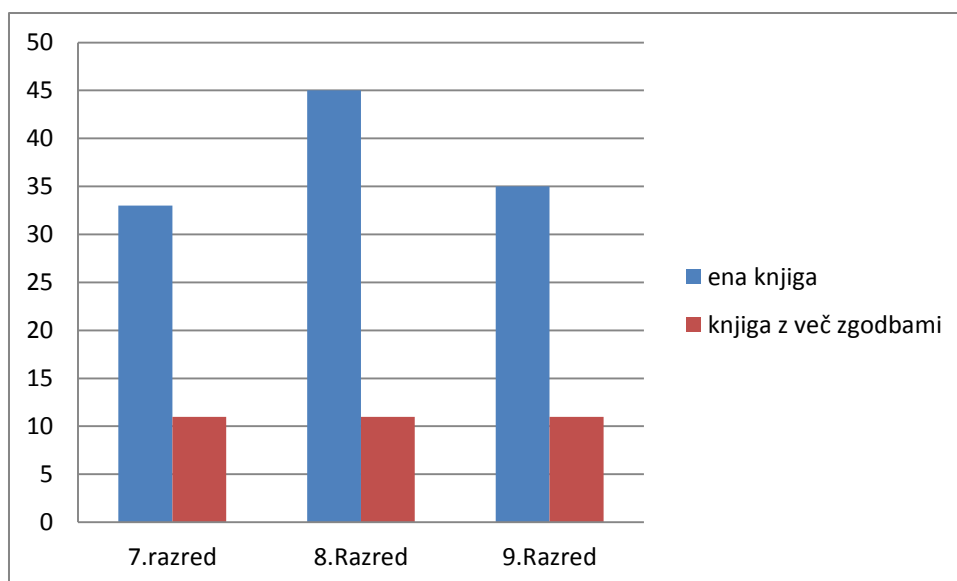
Graf 5: Najljubši pesnik/pisatelj

Za to vprašanje sva predvidevali, da nekaj učencev ne bo odgovorilo, saj navadno mladostnikov ne zanima avtor prebrane knjige, razen če je za domače branje ali pa je avtor zelo uspešen ter znan. Najine ugotovitve so se žal uresničile, tako da sva dobili kar nekaj praznih črt za odgovor. Spet sva v grafu napisali samo najpogostejše pisatelje oz. pesnike. V sedmem razredu imajo učenci najraje Toneta Pavčka, predvidevava, da zaradi učnega programa (kar nekajkrat se z njim učenci srečujejo v berilu), učenci osmega razreda so si za najljubšo pisateljico večinoma izbrali britansko pisateljico Joanne K. Rowling, predvidevava, da zaradi njene izredno popularne zbirke Harry Potter, v devetem razredu pa sta bila spet najpogostejša odgovora Tone Pavček ter J. K. Rowling, nekaj učencev pa se je odločilo tudi za Johna Greena, avtorja uspešnice mladinskega romana Krive so zvezde.

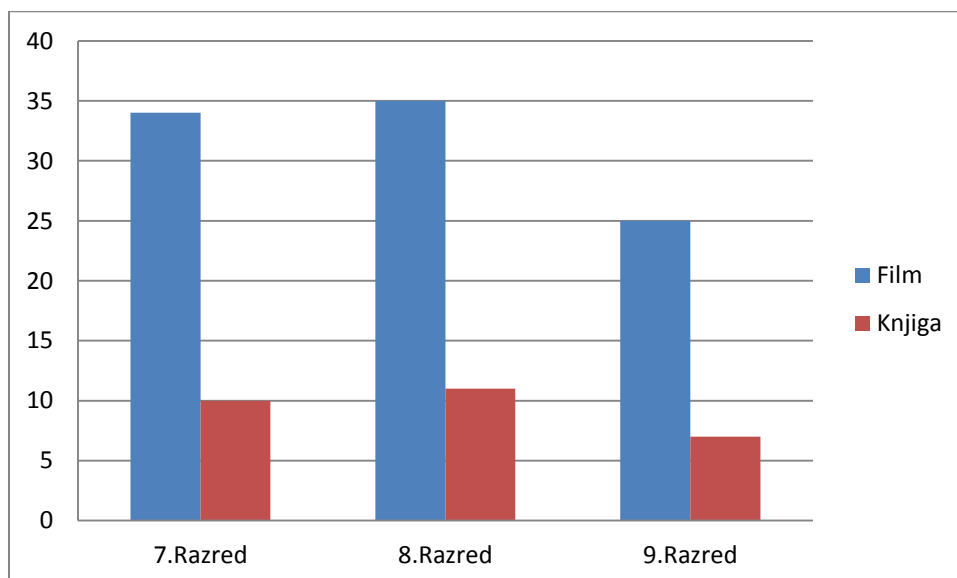
Graf 6: Katera zvrst ti je najljubša?

Naslednje vprašanje, ki naju je zanimalo, je bilo, katere zvrsti učenci najraje berejo. Učenci so odgovore imeli navedene, zato so svoje najljubše zvrsti samo obkrožali. V sedmem razredu anketiranci najraje berejo ljubezenske, pustolovske ter akcijske knjige. V osmem razredu so bili odgovori podobni, in sicer najraje imajo pustolovske, ljubezenske, akcijske knjige ter znanstveno fantastiko. Tudi devetošolci pa imajo najpogostejše odgovore enake kot osmošolci. Najmanj učencev oz. skoraj nihče ne bere strokovnih knjig, s čimer se tudi strinja, saj so za mladostnike še prezahtevne, nerazumljive ter nezanimive.

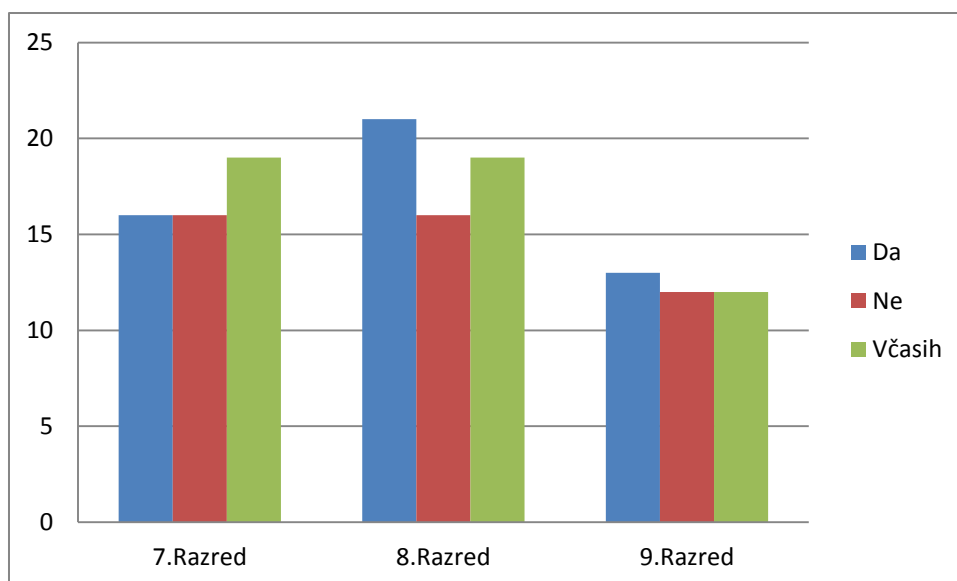
Graf 7: Ali raje bereš knjigo z več zgodbami ali knjigo z eno zgodbo?

Pri sedmem vprašanju sva ugotovili, da v vseh razredih učenci raje preberejo knjigo z eno zgodbo, kot pa da bi se lotili knjige z več zgodbami. Nekaj učencev sicer raje prebere več delov, ne pa prav veliko. Misliva, da je to zaradi vseh elektronskih naprav, telefonov, računalnikov, televizije,.. ki jih imajo mladostniki na razpolago. Tako raje igrajo računalniške igrice ter brskajo po spletu, kot da bi v roke vzeli knjigo.

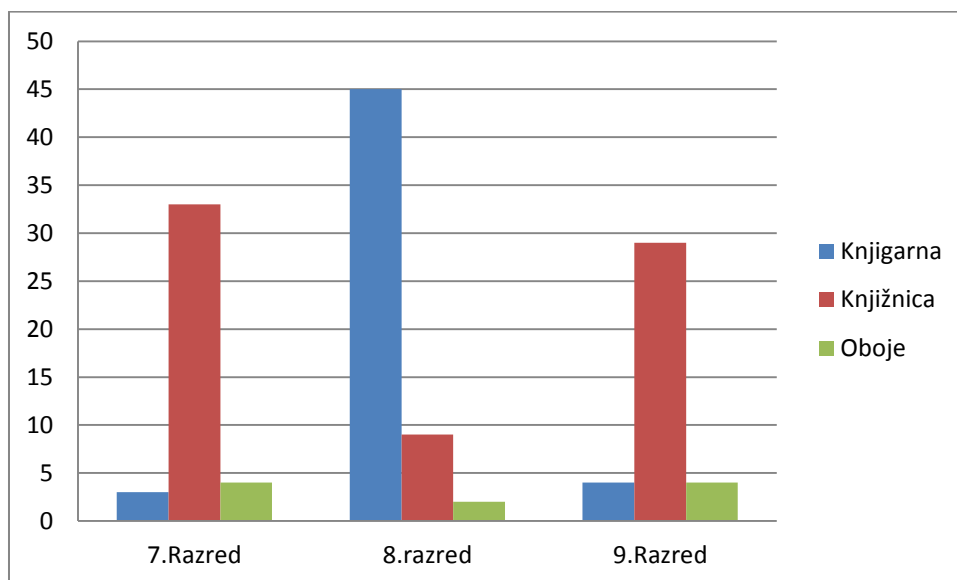
Graf 8: Raje bereš knjigo ali gledaš film?

Podobno kot pri prejšnjem vprašanju si tudi tukaj več anketirancev ogleda film, kot prebere knjigo. To je zelo očitno v vseh razredih. Predvidevava, da zaradi časa (več časa ti vzame knjiga), ampak misliva, da to ni prav in da bi bilo zanimanje po knjigah lahko večje.

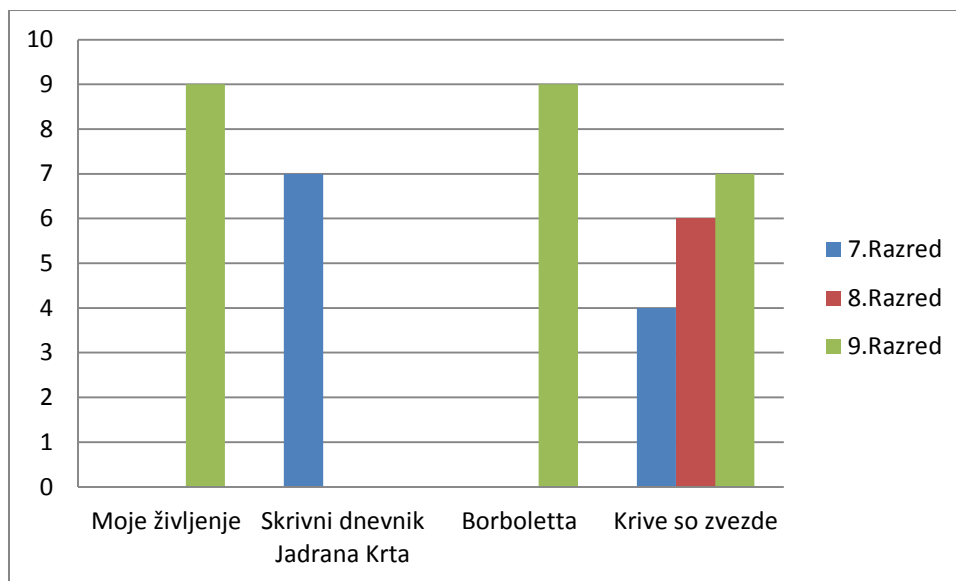
Graf 9: Ali vzameš knjigo s seboj na počitnice?

Sedmošolci knjigo s seboj na počitnice največkrat vzamejo včasih, enako število učencev pa je ne vzame oz. vzame. V osmem razredu je največ učencev obkrožilo, odgovor da, kar pomeni da si počitnic ne privoščijo brez knjige, drugi najpogostejši odgovor je včasih, najmanj učencev pa je obkrožilo odgovor ne, česar sva veseli, saj to pomeni da najmanj osmošolcev ne vzame knjige na počitnice. V devetem razredu pa največ učencev knjigo vzame s sabo, enako število pa ne oz. včasih.

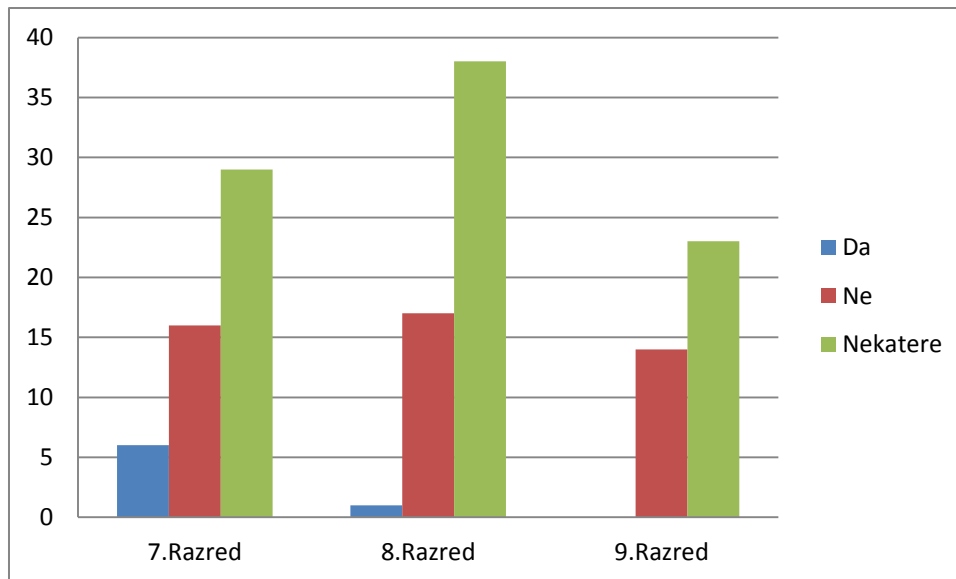
Graf 10: Kje kupiš oziroma dobiš knjigo?

V sedmem razredu, skoraj vsi učenci najdejo knjigo oz. si jo izposodijo v knjižnici. Nekaj učencev si jo tudi kupi ampak je teh je zelo malo. V osmem razredu so naju učenci zelo presenetili, saj si jih večina knjigo kupi v knjigarni. Devetošolci pa si knjigo tako kot osmošolci največkrat izposodijo v knjižnici.

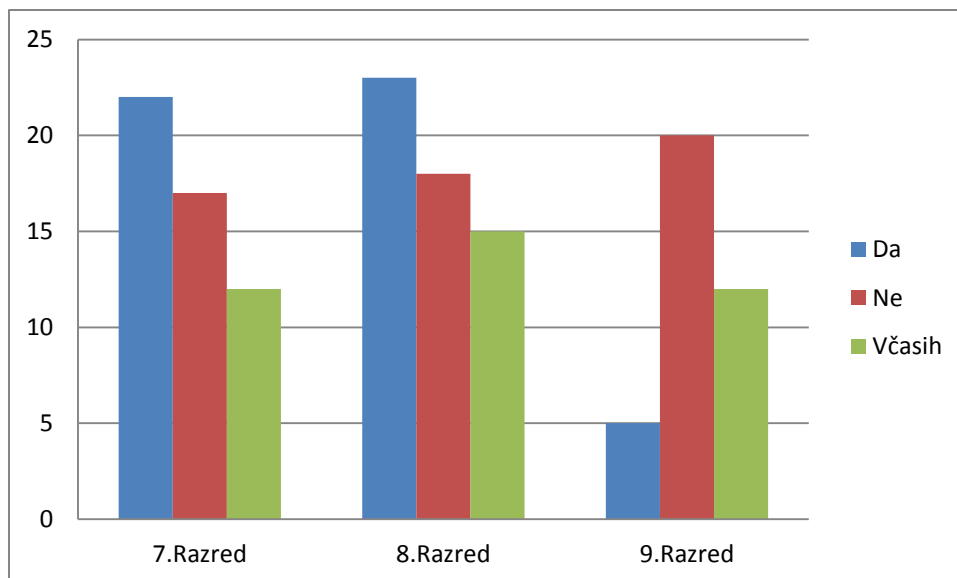
Graf 11: Zapiši naslov knjige, ki si jo nazadnjebral.

Pri enajstem vprašanju sva izbrali najpogostejše knjige, sicer veliko ostalih ni bilo, saj so vsi učenci, ki so odgovarjali na najino anketo pred nekaj dnevi pisali domače branje. V sedmem razredu jih je največ nazadnje prebralo knjigo *Skrivni dnevnik Jadrana Krta*, nekaj pa jih je nazadnje prebralo tudi roman *Krive so zvezde*. Osmošolci so skoraj vsi nazadnje prebrali Greenovo uspešnico *Krive so zvezde*. Najbolj raznoliko pa je bilo v devetem razredu, saj so nekateri učenci nazadnje prebrali *Borboletto* ter *Moje življenje* (knjigi za domače branje), nekaj pa jih je v roke vzelo tudi *Krive so zvezde*. Tukaj sva ugotovili, da je knjiga *Krive so zvezde* zelo uspešna, saj je skoraj polovica učencev tretje triade na naši šoli prebralo to knjigo.

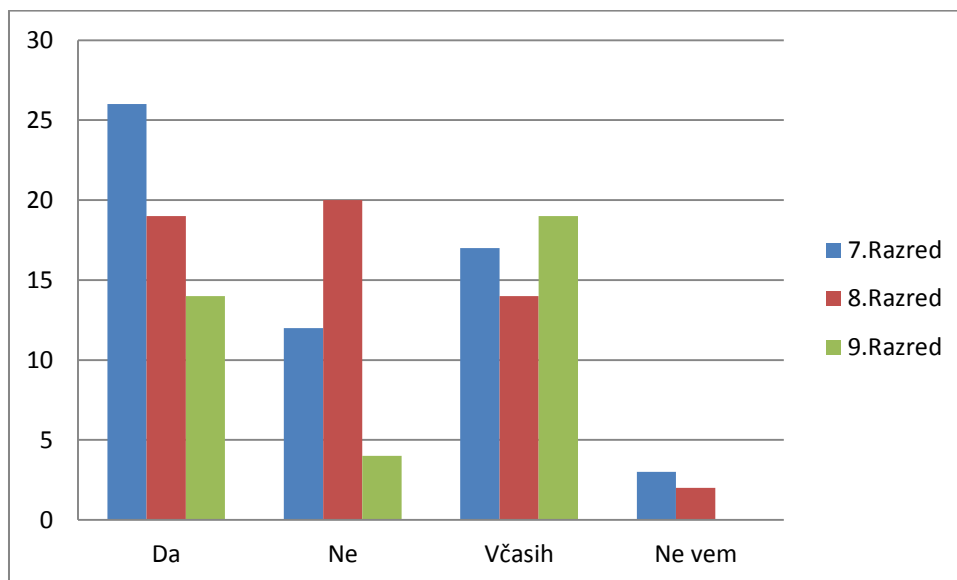
Graf 12: Ali so ti všeč knjige za domače branje?

Iz grafa 12 so razvidni odgovori, ki so se nama je zdeli zanimivi, na nek način tudi pričakovani. V vsakem višjem razredu so knjige za domače branje anketirancem manj všeč. Npr. v devetem razredu ne marajo marajo teh knjig. Stolpec, ki nam pravi, da učencem knjige za domače branje niso všeč, je kar velik, ampak hkrati manjši od stolpca nekatere- kar pomeni, da so našim učencem nekatere knjige všeč, nekatere ne. Ko sva to ugotovili, sva se o tem pozanimali še pri učiteljih (ali bi bilo mogoče pametno spremeniti knjige, ki so namenjene za domače branje) pa sva izvedeli, da najbrž ne, ker nimajo veliko enakih knjig, da bi jih lahko prebrali vsi učenci.

Graf 13: Ali uporabljaš kazalko?

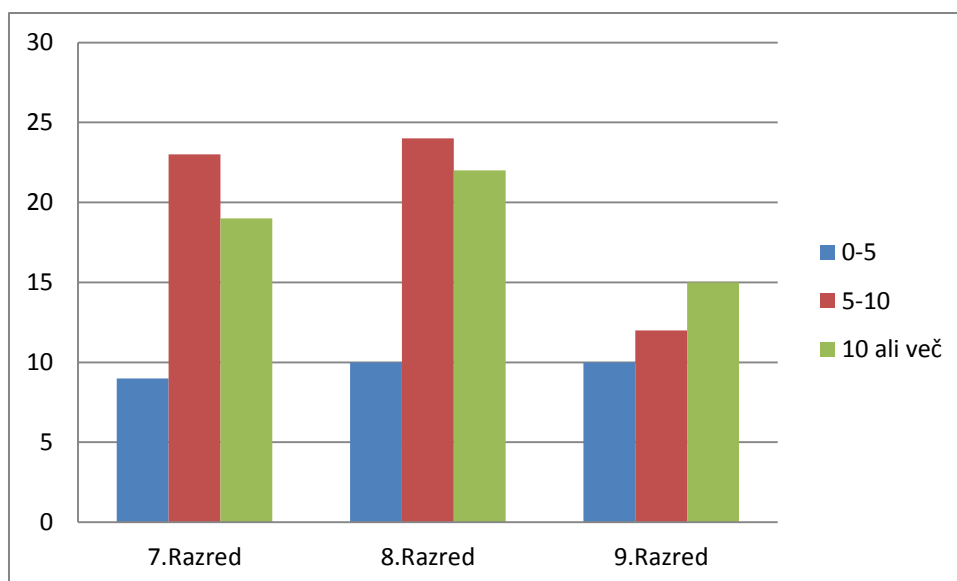
Pri tem vprašanju so si odgovori dokaj podobni. Nekaj učencev uporablja kazalko, drugi ne, tretji pa samo včasih. Samo pri devetošolcih kazalke ne uporablja veliko učencev.

Graf 14: Ali tvoji starši tudi berejo?

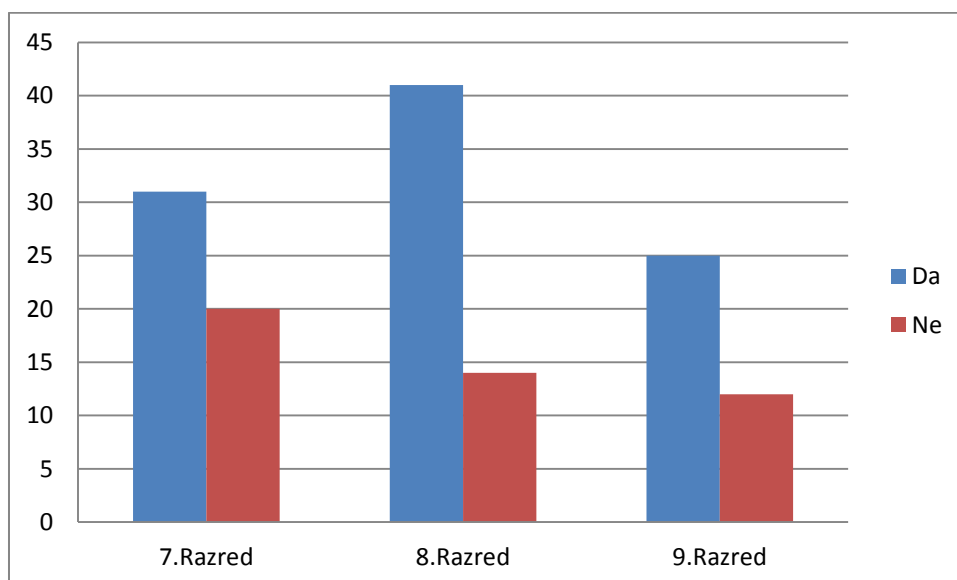
Starši sedmošolcev knjige večinoma berejo, nekateri sicer samo občasno, ampak jih. V osmem razredu je zanimanje staršev po knjigah manjše, saj je več kot polovica anketirancev odgovorilo, da njihovi starši ne berejo, nekateri pa si vzamejo čas za knjigo ter jo preberejo. Pri devetošolcih pa je najpogostejši odgovor včasih kar pomeni, da večina staršev bere knjige. Nekaj sedmošolcev in osmošolcev pa o navadah branja njihovih staršev ne vedo.

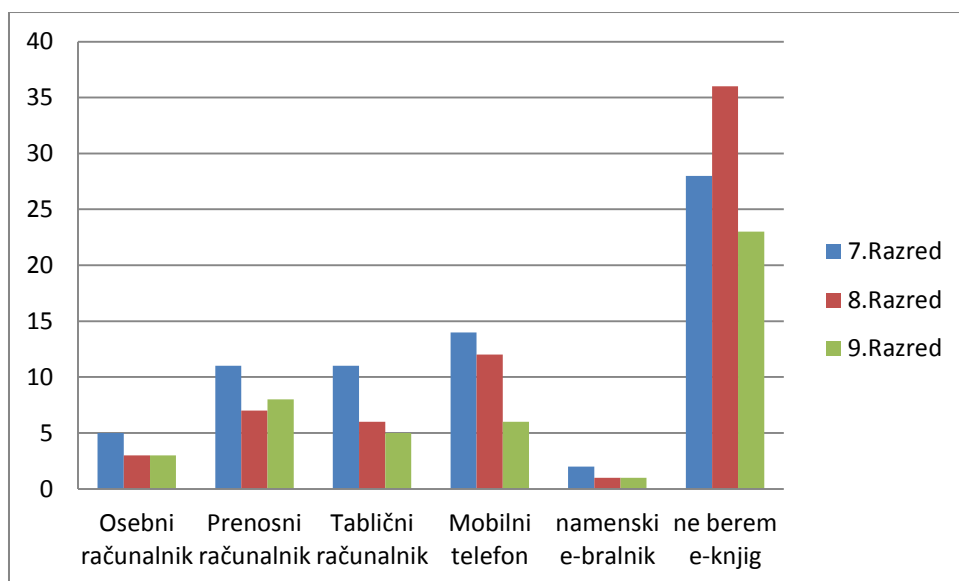
Graf 15: Koliko knjig letno prebereš?

V sedmem in osmem razredu največ anketirancev prebere 5-10 knjig letno, zelo veliko pa tudi več kot 10. Devetošolci po večini preberejo več kot 10 knjig letno, kar se nama zdi super in to spoštujemo. Nekaj je seveda tudi učencev, ki niso tako vneti bralci ter preberejo manj knjig (samo knjige za domače branje), ampak zaenkrat je število med bralci, ki preberejo več knjig večje od tistih, ki preberejo malo knjig.

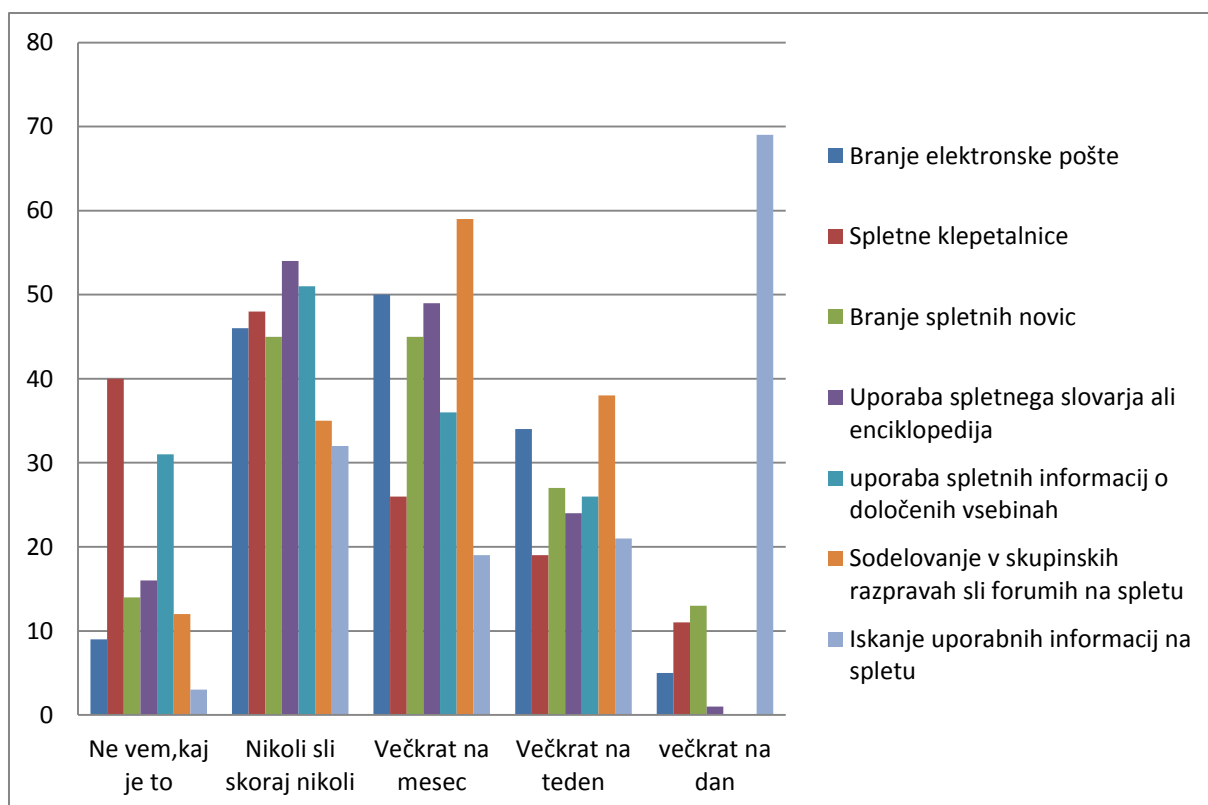
Graf 16: Ali imaš občutek, da je knjige zamenjal računalnik?

Veliko učencev je mnenja, da je knjige zamenjal računalnik, s čimer se strinja tudi midve ter veliko drugih ljudi. Nekaj učencev je tudi nasprotnega mnenja, to je najbolj očitno v sedmem razredu, za kar predvidevava, da so morda učenci malo mlajši ter ne razmišljajo na ta način oz. o tem sploh ne razmišljajo veliko.

Graf 17: Ali uporabljaš katero izmed navedenih naprav za branje e-knjig?

Večina učencev ne bere e-knjig oz. sploh ne ve za njih. Učenci, ki pa berejo e-knjige za to največkrat uporabljajo mobilni telefon, prenosni in tablični računalnik. Samo štirje učenci v tretji triadi naše šole za branje e-knjig uporabljajo namenski e-bralnik, osebni računalnik pa največ uporabljajo v sedmem razredu. Izmed vseh učencev osmošolci najmanj berejo e-knjige. Povprečje sedmih in devetih razredov pa je približno enako.

Graf 18: Kako pogosto se ukvarjaš z naslednjimi aktivnostmi?

Anketirali sva učence zadnje triade naše šole in v zadnjem grafu povpraševali o aktivnostih s kateri se ukvarjajo s pomočjo računalnika. Ugotovili sva, da zelo malo uporabljajo spletne klepetalnice ali pa sploh ne vedo, kaj so to. Zelo pogosto pa berejo spletne novice in seveda tudi elektronsko pošto. Po uporabi spletnega slovarja tudi ne posegajo prav pogosto kot tudi ne po iskanju uporabnih informacij. Najbrž bi morali povprašati o igranju računalniških igrin in bi mogoče ugotovili, da se iz igranjem le-teh bolj ukvarjajo. Mogoče pa naši učenci le niso toliko pred računalnikom, kot si mislimo ...

10 RAZPRAVA IN ZAKLJUČEK

Celoti vseh napisanih del, vključno s knjigami, pravimo literatura. Knjige so eden glavnih načinov razširjanja znanja in idej med ljudmi. Najbolj uveljavljeni načini dostopa do knjig so knjigarne (nakup) in knjižnice (izposoja) ter elektronska knjiga, ki je tudi dostopna, posebej stare in dragocene knjige pa hranijo tudi muzeji.

V uvodu sva postavili štiri hipoteze, iz katerih sva izhajali, ko sva sestavljali anketna vprašanja. Prva hipoteza je bila, da učenci tretje triade radi berejo pesmi. Hipotezo sva ovrgli, saj so odgovarjali, da raje berejo prozna besedila. To sicer še ne pomeni, da ne berejo radi pesmi, samo raje imajo prozo. Pesmi berejo le za domače branje ali bralno značko, meniva, ker je to obvezno in se jih moramo tudi naučiti pripovedovati.

Druga hipoteza je bila, da anketiranci vzamejo knjigo na počitnice. Hipotezo sva potrdili, saj v večini učenci knjigo na počitnice vzamejo s seboj.

Tretjo hipotezo sva potrdili, da učenci tretje triade raje gledajo film kot berejo knjigo.

Niso navedli zakaj, a glede na razlago, kaj je film, sklepava, da jim je film bližji.

Film je umetnost gibanja. Tako film predstavlja področje sedme umetnosti kot tudi eno od najbolj razširjenih oblik zabave. Filmska umetnost je ena najmlajših umetnosti. Združuje besedno, likovno, glasbeno, plesno in gledališko umetnost. Film se je razvijal in se razvija še danes tako na umetnostnem področju kot tudi na tehnološkem (boljše kamere, filmski trak, tonske naprave,...). Film je ena najbolj prepričljivih in kreativnih umetnosti, saj lahko prikazuje realnost ali domišljijo.

Četrto hipotezo, da anketiranci ne berejo elektronskih knjig, sva tudi potrdili. Izkazalo se je, da res večina učencev tretje triade ne bere elektronskih knjig.

Večina anketiranih učencev meni, da je knjige zamenjal računalnik. Dandanes večina mladine bere samo še knjige, ki so obvezne za branje v šoli. Je pa zanimivo, da starejši učenci, ki so tehnološko bolj spretni, skoraj ne uporabljajo naprav za branje e-knjig, medtem ko to pogosteje počnejo mlajši učenci.

Knjige bomo brali. Kaj bi drugega z njimi počeli? Kljub nostalgiji do papirja je to en svet, ki ne gre k hudiču. Luč knjig ne bo ugasnila, to potrjuje tudi najina raziskava.

»Če je nekoč veljalo, da obleka ne naredi človeka, danes očitno še toliko bolj velja, da formalna izobrazba sama po sebi ne naredi izobraženega človeka ali bralno pismenega človeka;« so besede Miha Kovača v članku Od e-knjige do bralne nepismenosti.

11 VIRI

1. DOLAR, J., Spomini človeštva. Cankarjeva založba, Ljubljana, 1982
2. ILICH, Iztok. Knjiga / Iztok Ilich.- 1.izd., 1.natis.- Ljubljana Mladinska knjiga, 2007.- (Leksikoni Cankarjeve založbe)
3. Enciklopedija Slovenije. Mladinska knjiga, Ljubljana, 1991
4. KOLAR, R., Knjiga o knjigi. Sozaložba, Krško, 1990
5. KOVAČ, M. Od e-knjige do bralne nepismenosti. *Dnevnik*, 27. decembra 2014.
6. Slovar slovenskega knjižnega jezika. Ljubljana, ZRC SAZU, 2001
7. <http://sl.wikipedia.org/wiki/Film>. Pridobljeno, 23. 2. 2015

12 PRILOGA

ANKETA

Sva Tjaša in Lana, učenki 9. b razreda. Pripravljava raziskovalno nalogo z naslovom *Knjiga me (ne) briga*. Zanima naju odnos učencev do knjig. Anketa je anonimna. Za odgovore se vam že vnaprej lepo zahvaljujema.

Spol: M   Ž

Razred: 7. 8. 9.

1. Ali rad/a bereš?

a) da   b) ne

2. Ali raje bereš prozna besedila ali pesmi?

---

3. Katera je tvoja najljubša knjiga? Lahko tudi več.

---

4. Zakaj?

---

5. Kateri je tvoj najljubši pesnik/pesnica, pisatelj/pisateljica? Lahko tudi več.

---

6. Katera zvrst ti je najbolj všeč? Lahko tudi več.

a) Ljubezenske	c) Športne	d) Znanstvena fantastika
f) Strokovne		
b) Znanstvene	č) Akcijske	e) Pustolovske
g) Drugo		

7. Ti je bolj všeč knjiga z eno zgodbo ali z več zgodbami?

---

8. Ali raje prebereš knjigo ali si ogledaš film? Odgovor utemelji.

---

9. Ko greš na počitnice, vzameš knjigo s seboj?

- a) da   b) ne   c) včasih

10. Ali kupiš knjigo v knjigarni ali si jo raje izposodiš v knjižnici?

---

11. Katero knjigo si nazadnje prebral? Napiši naslov.

---

12. So ti vseč knjige za domače branje?

- a) da   b) ne   c) nekatere

13. Ali uporabljaš kazalko?

- a) da   b) ne   c) včasih

14. Ali tvoji starši tudi berejo?

- a) da   b) ne   c) včasih   d) ne vem

15. Koliko knjig letno prebereš?

- a) 0-5
b) 5-10
c) 10 ali več

16. Kaj meniš o naslovu najine raziskovalne naloge? Utemelji odgovor.

---

17. Ali imaš občutek, da je knjige zamenjal računalnik?

- a) da   b) ne

18. Ali uporabljaš katero izmed navedenih naprav za branje e-knjig?

- a) osebni računalnik   č) mobilni telefon
b) prenosni računalnik   d) namenski e-bralnik
c) tablični računalnik   e) ne berem e-knjig

19. Kako pogosto se ukvarjaš z naslednjimi bralnimi aktivnostmi? (V vsaki vrstici označi le eno možnost. Če ne veš, kaj pomeni določena aktivnost, označi »ne vem, kaj je to«.)

	Ne vem, kaj je to.	Nikoli ali skoraj nikoli	Večkrat na mesec	Večkrat na teden	Večkrat na dan
Branje elektronske pošte					
Spletne klepetalnice (npr. MSN@)					
Branje spletnih novic					
Uporaba spletnega slovarja ali enciklopedije (npr. Wikipedije@)					
Uporaba spletnih informacij o določenih vsebinah					
Sodelovanje v skupinskih razpravah ali forumih na spletu					
Iskanje uporabnih informacij na spletu (npr. urnikov, dogodkov, nasvetov, receptov)					

HVALA ZA VAŠ ČAS.